

תא"ל גל הירש-מי יוכל לתקן את אשר עיוותו?

לא לימדתי עטי לכתוב אלא דברי-משפט, ואולם זו הפעם אמרתי אחרוג
ממינהגי ולו מפאת עוצמת העוול שראו עיניי ואוזניי שמעו. סברתי כי
ראויים הם הדברים שיעלו על הכתב ויידעו הכול את שאני יודע וכואב.
פאמור האומר: אדברה וירווח לי.

כתשע שנים עברו מאז מלחמת לבנון השנייה. סמוך לאחר סיום הלחימה,
בשנת 2006, עלה בתקשורת שמו של תא"ל גל הירש, כאיש צבא בכיר
שנאלץ להיפרד משירותו קבע בצה"ל לאחר שנות שירות רבות. לא
היכרתי את גל הירש, מעולם לא נפגשנו, אך קריאה מעטה בכתובים לימדה
אותי לדעת כי עד לפרוץ המלחמה היה גל מפקד אוגדת הגליל; כי הוסיף
ופיקד על האוגדה במהלך הלחימה; וכי בתום הקרבות נאלץ – שלא
בטובתו – לעזוב את השירות. מטעמים שלא נתבררו לי-עצמי, חשתי
באורח חריף כי נגרם לו לגל עוול חמור בכך שאולץ לעזוב את הצבא ללא
הצדק ראוי, ואמרתי אל ליבי אלמד מיהו אותו תא"ל הירש ומה טעם נאלץ
לפרוש מצה"ל. אמרתי ועשיתי. קראתי כל שנכתב ונאמר בכלי התקשורת
על "פרשת גל הירש", ותחושתי הראשונית נתחזקה ביקר: נעשה לו לגל
הירש עוול קשה ובלתי מוצדק בכך שנאלץ לעזוב את השירות בצה"ל.

כאמור, לא היכרתי את גל כלל, אך משהיסקתי מסקנה (לכאורה) שהיסקתי, ביקשתי לשוחח עימו. בעזרת אדם המוכר לשנינו נפגשנו, גל ואני, לשיחות ארוכות, ומשיחות אלו למדתי כי גל מבקש במאוד לחזור לשירות בצה"ל, אל אותו שירות שלו הקדיש את כל חייו הבוגרים, ואף לפני כן. אמרתי אעשה מעשה, ואעזור לגל להגשים את רצונו העז לחזור לשירות בצבא.

אוסיה עתה מילים אחדות על גל, ואלה דברים שלמדתי לאחר ששמו קלע בי. גל הוא איש צבא (וחינוך), לוחם מנעוריו, ובעברו המפואר יימצא, בין השאר, כי לחם בסיירת וכי פיקד בצנחנים וב"שלדג"; כי הוסיף ופיקד על חטיבת בנימין ועל בה"ד 1; וכי נטל חלק משמעותי בקרבות רבים, ביניהם במיבצע "ענבי זעם", במבצע "חומת מגן" ובעוד מיבצעים שהשתיקה יפה להם. במהלך שירותו נפצע גל קשה במארב מחבלים, אושפז בבתי חולים קרוב לשנה, ורק אז חזר לשירות בצבא כשהוא נושא עמו נכות לצמיתות.

גל הגיע לפיקוד על אוגדת הגליל שבגבול הלבנון, הכין את האוגדה למלחמה, והוביל אותה במהלכה. רבים וטובים שיבחו את מנהיגותו ואת הילוך תפקודו במהלך הלחימה, אך לאחר סיום המלחמה, ובלא כל אזהרה מוקדמת, הודע לו כי הוטל עליו עונש של "פסילה מפיקוד", בשל אחריות שהוטלה עליו לחטיפת שניים מחיילי האוגדה שעליה פיקד, חטיפה שהיתה העילה למלחמה. עונש זה שהוטל על גל פגע בו קשות, שכן פסילה מפיקוד עבור לוחם כגל היתה כפסילה להוסיף ולשרת בצבא. כך כמו עלו בעשן עשרים ותשע שנות שירות מסור של גל, ועל כך התקומם בכל מאודו.

משראה כי כך כלתה אליו הרעה, דרש גל כי יקוים בעניינו הליך של שימוע, הליך שמטעמים אשר לא נתבררו לא קוים קודם לכן. גל נאבק על זכותו זו האלמנטארית: כי דברו יישמע באורח מסודר, וכי רק לאחר מכן יבורר אם ראוי הוא לענישה.

הליך זה של שימוע אכן נערך, וראה זה פלא שאינו-כלל פלא: בהליך זה זכה גל לשבחים רבים על מהלכיו, בחלקם אף נקבע כי פעל מעבר למצופה ממפקד אוגדה. בהחלטת השימוע נקבעו קביעות השוללות את המסקנות שהובילו לענישה הקשה; ואילו ההקשר בו נטען כי גל לא נהג כנדרש,

נראה מפותל וחמקני וכלל לא לעניין. גם ההחלטה על פסילה מפיקוד בוטלה בתוצאות השימוע ונכתבה בניסוחים פתלתולים ומוזרים. קשה להשתחרר מהתרשמות כי ההחלטה שלאחר השימוע נועדה להצדיק בדיעבד את עונש הפסילה שהוטל על גל. עונש הפסילה בוטל ומחמאות נרשמו אך ההרחקה מן השירות נותרה אפוא על כנה. וכך ראה עצמו גל נאלץ – שלא בטובתו – לעזוב את השירות בצבא.

דעתי היתה – והינה – כי אותו עונש שהוטל על גל לא היה לו הצדק מכל- וכל, וכי צדק גל בתביעתו לקיים בעניינו הליך של שימוע. בסוגריים אעיר, כי העונש שהוטל על גל היה בטל מעיקרו מבחינה משפטית, ולו משום שדברו לא נשמע עובר להטלת העונש.

מטעמים שלא נתבררו, לא הוסקה בצבא המסקנה הנדרשת מאליה, והיא, להחזיר את גל לצבא. הנה כי כן, נקבע בדו"חות ובכלל ההליכים כי גל לא נשא באחריות לחטיפתם של השניים, אך בצבא לא נעשה דבר להסקת המסקנה אשר נתבקשה מאליה. להוסיף חטא על עוון, נאמר עוד ונדגיש: כפי שהוכח לימים – ועל כך נעמוד עוד להלן – התעלמו רשויות הצבא ועימהן שרי הביטחון מהחלטת הפסילה (אשר ממילא היתה פסולה מעיקרה), וגל משרת עד היום בתפקידי פיקוד מובהקים הנושאים באחריות כבדה.

אחרי כל אלה החלטתי להיכנס בעובי הקורה, ולעשות כיכולתי
לאפשר לגל לחזור לשירות בצבא. נפגשתי, לבקשתי, עם אלוף (מיל')
פלוגי – אלוף הנודע בחוכמה ובתושיה – ולאחר היווכחי כי אף לדעתו
נעשה לגל עוול שנכון וראוי לתקנו, הוספתי וביקשתי ממנו כי יעלה
את ענייניו של גל לפני הרמטכ"ל דאז, רא"ל אשכנזי. האלוף נעתר
לבקשתי, העלה את ענייניו של גל לפני הרמטכ"ל פעמים מספר, אך לשוא.
כך יצאתי מקשר זה במפח נפש. בעבור זמן נוסף, ובהתחלה הרמטכ"לים,
שוחחתי בטלפון עם הרמטכ"ל המכהן, רא"ל בני גנץ, העליתי לפניו את
מישאלתו של גל לתיקון העוול, ורא"ל גנץ הפליג בשיבחו של גל ואף
הבטיח כי יעשה כיכולתו. אלא שגם מכאן יצאתי בידיים ריקות. לא אמרתי
נואש, ושוחחתי עם שר הביטחון (משה בוגי יעלון), ואולם גם כאן, ועל
אף שהשר יעלון הסכים כי נעשה עוול לגל וכי ראוי להשיבו למקומו
הטבעי והראוי, לא נבט כל חי.

אחר הדברים האלה, ולאחר שנמצא לי כי כל הדלתות נטרקות בפניי, פניתי
אל הנשיא (דימוס) ד"ר אליהו וינוגרד - מי שעמד בראש הוועדה
"לבדיקת אירועי המערכה בלבנון 2006", הלא היא המלחמה שבה ענייניו

- שטחתי לפניו את ענייניו של גל, וביקשתי כי יעשה כיכולתו ויינתן לגל לחזור לשירות. הסתבר לי, לשמחתי – אם גם לא להפתעתי - כי הנשיא וינוגרד שותף לדעתי – שמא אומר: אני שותף לדעתו – כי נעשה לו לגל עוול קשה וכי יש וראוי לעזור לו לחזור לשירות בצבא. הנשיא וינוגרד ניאות בלב שלם למישאלה שהונחה לפניו, וביקש להיפגש אישית עם הרמטכ"ל (גנץ) כדי לומר לו את דעתו על ענייניו של גל. הפגישה נערכה, ולאחריה כתב הנשיא וינוגרד אל הרמטכ"ל מכתב שאביא אותו כאן ככתבו וכלשונו (אוסף כי הנשיא וינוגרד נתן לי היתר לפירסום המכתב):

26 בינואר 2014

לכבוד
רב אלוף בני גנץ
רמטכ"ל
הקריה, תל אביב
נכבדי,

אני מבקש לשוב ולהודות לך על פגישתנו ביום 15 לחודש זה בעניינו של תא"ל גל הירש.

ביקשתי פגישה זו כי מאז הגשת דו"ח ועדת וינוגרד על אירועי מלחמת לבנון השנייה נקפני מצפוני כי לא יכולנו, כפי שהתכוונו, לכלול בדו"ח הוועדה המלצה חמה לכך שצה"ל יציע לגל הירש לחזור לשרת בשורותיו כאיש קבע. אז חשבנו כי ראוי היה כי כך יקרה, ועדין אני בדעה כי חבל שהדבר לא נעשה עד כה. אתה מכיר את גל הירש טוב ממני, ואף הבעת בדבריך בשיחתנו את מלוא ההערכה אליו, כאיש צבא מעולה וכאדם מסור ומוערך בקרב כל פיקודיו.

שמחתי להיווכח כי גם אתה סבור כי מקומו של גל הירש בצה"ל, וכי עשית ותעשה כל מאמץ, על אף הקשיים, כדי להגשים שאיפה זו של האיש, המשתוקק להוסיף ולשרת את המדינה בשורות צה"ל. אני תקווה כי בזמן הקרוב אשמע על חזרתו של גל. יהיה בכך משום הוקרה רבה והערכה לאיש ולפועלו בצה"ל בשנות שירותו הרבות, אחרי השנים הקשות שהוא עבר ועובר מאז נאלץ לפרוש.

בברכה ובהערכה רבה,
ד"ר אליהו וינוגרד

מה עוד ניתן היה לומר ולא נאמר לזכותו של גל לחזור לשירות? בתחילה ביקשתי להדגיש מילים אלו ואחרות מתוך המכתב, אך נמצא לי שאני עומד להדגיש את המכתב כולו. החלטתי אפוא כי אוותר על הדגשות וכי אתן למכתב לדבר בעד עצמו, והרי בקול רם הוא מדבר, לא אך מדבר אלא

זועק, כי יתוקן עוול וכי ייעשה צדק. אכן, המכתב אומר, במשתמע, כי נגרם לו לגל עוול, וכי ראוי ונכון לתקון אותו עוול על דרך החזרתו לשירות.

ניתן דעתנו לכך שהנשיא וינוגרד מדבר בשם הוועדה כולה, ונזכיר כי בוועדה ישבו, לבד מהשופט עצמו, גם פרופ' רות גביזון, פרופ' יחזקאל דרור, אלוף (מיל') ד"ר חיים נדל ואלוף (מיל') מנחם עינן. ואולם גם המלצתו חמה ודבריו הנוקבים של הנשיא וינוגרד (וניתן לצרף אליהם דברים נוספים שהנשיא וינוגרד השמיעני על-פה) לא העלו פרי, ודבר לא נעשה.

יאמר האומר, הנה זה עבר זמן רב מאז שגל עזב את השירות, ודי בטעם זה בלבד כדי שלא להיעתר למישאלתו. לטוען כך יושב, כי בארבע השנים האחרונות שירת ומשרת גל, במילואים, בתפקיד פיקודי בכיר ביותר; למתקשה להאמין, אחזור ואומר: בארבע השנים האחרונות משרת גל בתפקיד פיקודי מובהק; בהשקיעו לילות כימים בהקמתה ובביסוסה של מיפקדת העומק החדשה במטה הכללי, וכך לצד עסקיו הפרטיים ולצד היותו מחנך למנהיגות. שירות זה, למותר לומר, אינו נעשה בסתר. ניתן

לומר ללא היסוס, כי גל עושה בצבא במשרה מלאה, עיסוקיו הם עיסוקי פיקוד, אך לחזור לשירות מלא – לא ניתן לו. גל ממתין לצלצול הפעמונים, ומה טעם להוסיף ולדבר או לכתוב?

הוא שאמרתי בראשית דבריי: אדברה וירווח לי, אכתבה ויוקל עליי. וכך יידעו הכל את שאני יודע.

מישאל חשין (שופט בדימוס)

30 אפריל 2015

י"א אייר תשע"ה